

Sari Salovaara 20.9.2007

Onko Ruotsissa kaikki paremmin?

Kulttuuria kaikille -palvelun Sari Salovaara ja Tuuli Rajavuori matkustivat Suomalais-ruotsalaisen kulttuurirahaston tuella viikoksi Ruotsiin penkomaan museoiden saavutettavuutta. Mitä he saivat reissusta irti?

Ruotsalaisen kansankodin suunnitelma on kokonaisvaltainen ja kunnianhimoinen: maan tulee olla myös toimimisesteisille ihmisille esteetön ja saavutettava, julkiset palvelut trimmataan kuntoon vuoteen 2010 mennessä. Näin on sovittu ja säädetty kymmenen vuotta ennen aikarajaa. Suomalaisesta näyttää, että kyllä suunnitelmallisuus auttaa, keppi ja porkkana vauhdittavat kehitystä, Ruotsissa tehdään paljon hyvää.

Kulttuurisektori on Ruotsin sisäisessä vertailussa mallioppilas: kulttuuritoimijat tekevät saavutettavuussuunnitelmia kun kerran veloitetaan. Tutkimuksen kautta on selvinnyt, että parhaiten saavutettavia ovatkin juuri ne (kulttuuri)kohteet, jotka tekevät vuosisuunnitelmansa ja asettavat pitkän tähtäimen tavoitteet. Museot kunnostautuvat omien suunnitelmiansa mukaisesti. Ne järjestävät itselleen henkilökuntakoulutuksia asiakkaiden kirjon hyvästä huomioimisesta ja kokoavat asiakkaiden edustajista koostettuja neuvoo-antavia tukiryhmiä. Museokävijää ilahdutetaan sellaisella bonuksella, jota Suomesta ei tahdo löytyä. Lähes kaikissa museoissa on ”lekrum” tai muu toiminnallinen näyttelyosio, jossa saa kokeilla, pelata, eläytyä ja oppia. Kaiken kukkuraksi Ruotsin *Kulturrådet* jakaa valtionavustuksia saavutettavuuden edistämiseen vuosittain juhlalliset yli 9 miljoonaa kruunua.

Pakko on todeta, että ruotsalaiset ajavat ohi – vai ajavatko aina? Museoissa vieraillessa tuleekin vastaan myös ah, niin tuttuja ongelmia. Paikoitellen henkilökunnan innostus on lopahtanut, satsaukset unohtuvat hoitamattomina nurkkaan, graafikko on tehnyt seinätekstistä pientä ja hankalasti luettavaa, kohtaamamme työntekijät ovat ystävällisiä - mutta autuaallisen tietämättömiä omien palvelujensa saavutettavuudesta. Meille kerrotaan, että resursseja on karsittu ja avustuksia on vaikea saada.

Ruotsalaiset ovat kuitenkin luovia. Näkövammaisten museo joutui luopumaan näyttelytilasta, mutta kekseliäs, esteettinen ja esteetön näyttely on nousemassa kellariin varastotilaan. Ja toki ruotsalaiset ovat silti ällistyttävänkin rikkaita: Skansenille mäen päälle ulkomuseoon pääsee sekä pitkiä liukuportaita, että raiteilla kulkevaa junahissistä käyttäen. Ruotsalaiset ovat myös kansainvälisiä. Siinä missä Suomen museoissa kulttuurien moninaisuuden huomioiminen hakee jalansijoja, ovat ruotsalaiset eläneet monikulttuurisuuden keskellä jo pitkään. Kyllä Suomesta kannattaa edelleenkin tähyillä, että mitä ne naapurit ovat saaneet aikaan.